

Cities After Dark

Варна

Интегрирания план за действа

Съдържание

Резюме на Интегрирания план за действие на Варна.....	2
Контекст и рамка.....	2
Визия и стратегическа насока.....	3
Управление и изпълнение	4
Заключение	4
2. Варна след залез – кратко представяне на местния контекст и мотивацията за участие	5
а. Варна през нощта: Защо градът се присъедини към <i>Cities After Dark</i>	6
b. Въведение в URBACT.....	7
c. Как е разработен ИПД: методология и подход.....	8
d. Кой допринесе.....	9
e. Въведение към следващите раздели на ИПД.....	10
3. Контекст, нужди и визия	11
а. Настоящата ситуация: Нощният ренесанс на Европа.....	11
b. Местният контекст: Варна през нощта	13
c. Свързване на точките: Обвързване на визията на Варна с по-широки стратегии	15
d. С какво се захващаме: Ключови предизвикателства и заинтересовани страни	16
e. Нашата визия за Варна през нощта	18
f. Анализиране на основните предизвикателства пред интеграцията	19
g. Връзка с основните теми на URBACT за равенството между половете, зеления преход и цифровия преход	22
h. Подробности за първоначалните ви идеи за тестови действия.	23
4. Обща логика и интегриран подход	25
а. Позоваване на визията и предложения интегриран подход	26
Стратегическа цел 1: Трансформиране на нощната транспортна система на Варна	27
Стратегическа цел 2: Прилагане на мерки за контрол на шума в обществени и частни заведения	28
Стратегическа цел 3: Насърчаване на културните индустрии, като същевременно се минимизира въздействието на шума.....	29

Стратегическа цел 4: Използване на цифрови решения за управление на нощната икономика.....	30
5. Подробности за планиране на действията.....	31
Стратегическа цел 1: Трансформиране на нощната транспортна система на Варна	31
Стратегическа цел 2: Прилагане на мерки за контрол на шума в обществени и частни заведения	34
Стратегическа цел 3: Насърчаване на културните индустрии, като същевременно се минимизира въздействието на шума.....	36
Стратегическа цел 4: Използване на цифрови решения за управление на нощната икономика.....	40
6. Рамка за изпълнение	42
a. Механизми и процеси на управление.....	42
b. Ангажиране на по-широк кръг заинтересовани страни	42
c. Разходи и подход за финансиране	43
d. График за изпълнение	44
e. Мониторинг и показатели за ефективност	44
f. Управление на риска	45

Резюме на Интегрирания план за действие на Варна

Контекст и рамка

Интегрираният план за действие на Варна произтича от участието на града в *Cities After Dark* (Градове след залез), мрежа на URBACT, фокусирана върху разбирането на това как функционират европейските градове след залез слънце и как могат да създадат по-безопасна, по-приобщаваща и по-устойчива нощна среда. Като водещ морски и културен център на България, Варна преживява динамична нощна активност, оформена от туризма, студентския живот и процъфтяващата творческа сцена. Същевременно градът е изправен пред взаимосвързани предизвикателства като шумово замърсяване, пропуски в късния нощен транспорт, разпокъсано управление и ограничено културно разнообразие в ранните вечерни часове.

Разработването на плана следва интегрираната и основана на участието методология на URBACT. В продължение на две години Местната градска група на Варна – обединяваща общински отдели, оператори на обществен транспорт,

собственици на заведения, културни организации, НПО, образователни институции и представители на жителите – работи колективно за картографиране на нуждите, идентифициране на приоритетите и предлагане на координирани решения. Процесът се основава на обмен на опит с партньорски градове, посещения на място, тематични работни срещи и няколко локално приложени тестови действия. Тези тестове, включително проучвания на мобилността, кампании за повишаване на информираността и пилотни културни събития, разкриха както предизвикателствата, пред които са изправени жителите през нощта, така и възможностите за смислена трансформация.

Следователно ИПД се корени в реално наблюдавани поведения и местни очаквания, като същевременно привежда Варна в съответствие с европейските принципи за градско развитие, фокусирани върху приобщаване, устойчивост и споделено управление.

Визия и стратегическа насока

Визията зад плана е да позиционира Варна като град, в който нощта е оживена, но балансирана, енергична, но уважителна, отворена за културно изразяване, но подкрепяща нуждата на жителите от почивка и безопасност. Нощна среда, в която придвижването е лесно и достъпно, културният живот е разнообразен и интересен, обществените пространства са безопасни и приветливи, а шумът се управлява проактивно, а не реактивно.

В основата на тази визия е убеждението, че качеството на живот след залез зависи от три взаимозависими системи: мобилност, културно участие и справедлива регулаторна среда. Укрепването на възможностите за транспорт, разнообразяването на културното предлагане и подобряването на управлението на шума трябва да се развиват заедно, а не изолирано.

Планът също така привежда Варна в съответствие с основните теми на URBACT: подкрепя за равенството между половете чрез подобряване на безопасността и достъпността за групи, които преживяват нощта по различен начин; напредък в зеления преход чрез по-чисти възможности за мобилност; и принос към цифровия преход чрез въвеждане на системи, които използват данни за информиране на решенията и подобряване на комуникацията с гражданите.

Преди всичко, стратегическата насока цели да гарантира, че нощната икономика на Варна остава източник на идентичност, креативност и възможности, като същевременно работи в рамка, която защитава общественото здраве, насърчава отговорното поведение и подкрепя дългосрочната градска устойчивост.

Управление и изпълнение

Изпълнението на плана разчита на координирано управление, ръководено от Община Варна, подкрепено от разширена мрежа от заинтересовани страни, които са ангажирани от самото начало на ИПД. Общинските отдели ще работят в сътрудничество с доставчиците на обществен транспорт, културните дейци, правоприлагащите органи, НПО, образователните институции, представителство на гражданите и партньорите от частния сектор. Този обединяващ модел гарантира, че решенията отразяват множество гледни точки и че отговорността се споделя между институции и сектори.

Изпълнението е планирано като поетапен и адаптивен процес. Ранните усилия се фокусират върху събиране на данни за нощната мобилност, картографиране на динамиката на шума и ангажиране на общностите в диалог. Последващите фази въвеждат целенасочени подобрения, усъвършенстват регулаторните рамки и разширяват успешните пилотни действия. През цялото време планът интегрира непрекъсната обратна връзка, което позволява на града да коригира мерките, докато се развиват реалните условия.

Мониторингът играе централна роля: данните от използването на транспорта, нивата на шума, общественото възприятие и културното участие ще оформят вземането на решения и ще помогнат да се определи дали са необходими корекции. Напредъкът ще бъде съобщаван открито чрез дигитални платформи, срещи с общността и сътрудничество с гражданското общество, засилвайки прозрачността и общественото доверие.

Управлението на риска е вградено в процеса чрез справяне с предизвикателства като ниско участие, съпротива на заинтересованите страни или технически ограничения, и справяне с тях рано чрез диалог, постепенно въвеждане и целенасочена комуникация.

Заклучение

Интегрираният план за действие на Варна предлага далновиден план за подобряване на качеството на живот в града след залез, като същевременно подкрепя неговата културна и икономическа жизненост. Планът показва, че нощният град не е отделно образувание, а съществено продължение на дневния градски живот – такова, към което трябва да се подхожда със същото ниво на грижа, планиране и приобщаване.

Чрез укрепване на управлението, обогатяване на културния живот, модернизиране на транспорта и по-ефективно управление на шума, Варна се ангажира да изгради нощна среда, която е по-безопасна, по-тиха, по-свързана и по-представителна за нейните разнообразни общности. ИПД е създаден не

като фиксиран документ, а като развиваща се рамка, която расте заедно с града, неговите жители и неговите партньори в цяла Европа. Чрез сътрудничество, иновации и дългосрочна ангажираност, Варна се стреми да се превърне в модел за устойчиво и ориентирано към хората нощно развитие.

2. Варна след залез – кратко представяне на местния контекст и мотивацията за участие

„Cities After Dark“ (Градове след залез) изследва оживения живот на градовете през нощта, като се фокусира върху икономическите, социалните и културните дейности. Нощната икономика включва ресторанти, барове, клубове, театри и късно вечерно пазаруване, които стимулират местните икономики и създават работни места. Безопасността и сигурността са ключови, като мерките за обществена безопасност, устойчивият и обмислен градски дизайн и участието на общността осигуряват безопасна среда.

Общественото здраве и благосъстояние през нощта включват осигуряване на достъп до здравеопазване, намаляване на шумовото замърсяване и отчитане на въздействието върху психичното здраве. Насърчаването на социалното приобщаване и разнообразие е от решаващо значение, с политики, които позволяват на всеки, включително маргинализираните групи, да се наслаждава на нощните дейности.

Ефективният транспорт е жизненоважен за процъфтяваща нощна икономика. Доброто управление и политическите рамки са необходими за управление на нощните дейности, балансирайки бизнес интересите с благосъстоянието на общността. Като се фокусира върху тези теми, проекта „Cities After Dark“ предоставя възможности за оптимизиране на градската среда през нощта за всички жители.

Проектът се реализира в партньорство с девет (9) други града, а именно – Брага (Португалия), Будва (Черна гора), Генуа (Италия), Малага (Испания), Пирея (Гърция), Никозия (Кипър), Задар (Хърватия), Талин (Естония), Париж (Франция). Всеки от тези градове се фокусира върху различни аспекти на нощната икономика. Париж и Талин се справят с проблемите на безопасността, свързани със забавленията, по отношение на употребата на наркотици, профилирането по пол и етническа принадлежност, докато други партньори в мрежата се фокусират върху разнообразяването на своите нощни културни и развлекателни програми, като например Никозия, която използва обществени пространства като зони за партита, а Задар и Будва, които проучват ползите от оползотворяването на пространствата и откриването на нови подходи към културата на нощното забавление. Нашият основен партньор Брага дори вече е използвал и се готви да отвори нощна детска градина в началото на 2026 г. за родителите, които работят в нощните часове.

а. Варна през нощта: Защо градът се присъедини към *Cities After Dark*

Варна е град с дълбоки корени – обитаван непрекъснато повече от 6000 години, простиращ се на 30 километра по крайбрежието на Черно море. Това е третият по големина град в България, дом на 348 000 жители, и от независимостта на страната през 1878 г. се е превърнал в ключов административен и културен център.

Нашата крайбрежна идентичност е в основата на голяма част от енергията на Варна. Корабостроенето, пристанищната дейност и морската търговия остават централни за икономиката, докато туризмът, образованието и новите технологични индустрии добавят слоеве на жизненост.

Варна отдавна е водещата морска дестинация на България – известна със своите горещи извори, плажове и гори – и също така голям културен център. Градът е домакин на над 30 фестивала всяка година, включително *Международния музикален фестивал „Варненско лято“*, който следващата година празнува своята 100-годишнина.

Тази репутация е изградила силна туристическа инфраструктура. Районът посреща около един милион посетители годишно, което е предпоставка за оживения ритъм на града.

Междувременно, растящият технологичен сектор, заедно с шест университета и 30 000 студенти, продължава да привлича млади таланти и креативност. Все повече чужденци, чуждестранни инвестиции в услуги и нови технологични компании избират Варна за свой дом поради нарастващите възможности за качествено университетско образование, отдалечени и мобилни работни опции. За тези млади новодошли Варна трябва да насърчава динамичен начин на живот и жизнена култура и социални дейности.

Всичко това е прекрасно – но докато Варна растеше, растяха и нейните предизвикателства. С повече хора дойдоха повече коли, повече туризъм и неизбежно... повече шум. Управлението на този баланс между оживения нощен живот и качеството на живот стана от съществено значение.

Това е мястото, където се намеси *Cities After Dark* – давайки ни инструментите и мрежата да преосмислим не само как градът звучи и се движи след залез слънце, но и как се чувства да живееш във Варна през нощта.

b. Въведение в URBACT

От 2002 г. URBACT подкрепя градовете в цяла Европа, като насърчава сътрудничеството, обмена на знания и разработването на интегрирани, основани на участието градски политики. Днес градовете са изправени пред някои от най-належащите предизвикателства в света – от изменението на климата и социалните неравенства до цифровите прекъсвания – като същевременно служат като центрове на културно разнообразие, икономическа дейност и основни обществени услуги. Чрез сътрудничество с партньори, местните власти могат да се учат едни от други и да използват тези възможности за насърчаване на по-устойчиво градско развитие.

В основата на мисията на URBACT е насърчаването на **интегрирано развитие**, което означава едновременно справяне с екологични, икономически и социални приоритети и осигуряване на съгласуваност на местно, регионално, национално и европейско ниво. Програмата насърчава градовете да надхвърлят традиционните, низходящи модели на управление и вместо това да приемат по-приобщаващи, холистични подходи. Методът URBACT предоставя инструменти и процеси, които помагат на градовете да разработят политики, които обхващат сектори като жилищно настаняване, мобилност, околна среда и икономическо развитие, като гарантират, че тези елементи работят заедно, а не изолирано.

Също толкова важен е ангажиментът на URBACT към **практики, основани на участието**. Устойчивото градско развитие е най-успешно, когато е съвместно създадено с хората, които засяга. Това означава включване на широк кръг заинтересовани страни – жители, организации на общността, предприятия, доставчици на услуги, експерти и публични институции – във формирането на стратегии от ранните етапи до изпълнението. Като събира различни гледни точки около една маса, градовете засилват легитимността, релевантността и дългосрочното въздействие на своите действия.

За да подкрепи този начин на работа, URBACT използва Мрежи за планиране на действия (МПД): групи от градове, които си сътрудничат по общо градско предизвикателство. В рамките на тези мрежи градовете обменят добри практики, тестват решения и изграждат нови капацитети. Всеки участващ град разработва свой собствен Интегриран план за действие, черпейки вдъхновение от транснационалния обмен, както и от местните нужди и приоритети. Този съвместен, практически подход е това, което дава възможност на градовете да въвеждат иновации, да се адаптират и да се справят със сложни градски проблеми с увереност.

В основата си URBACT насърчава визията за градове, които са екологично отговорни, икономически жизнени и социално приобщаващи – места, където политиките са интегрирани, решенията са споделени и устойчивите решения се изграждат заедно с общността.

с. Как е разработен ИПД: методология и подход

Разработването на ИПД на Варна за намаляване на нощното шумово замърсяване произтече от осезаемата нужда от по-добро управление на нощните дейности, извършвани от общинската администрация, частните субекти и всички участници в нощните процеси на града. Досега градът не е имал съгласувана политика за управление на тези динамики и нашата задача беше да идентифицираме основните точки, които изискват подобрене, и да изведем наяве най-належащите проблеми.

Въпреки че теми като нощния обществен транспорт, политиките за мониторинг на шума и културното програмиране никога преди не са били разглеждани задълбочено, предишният ни опит ни показва, че подходът на съвместно създаване – като този, насърчаван от URBACT – би бил далеч по-ефективен от изолирани, низходящи методологии. Тази перспектива ни позволи да включим по-широк кръг представители в нашата Местна градска група (МГГ) и да придобием по-цялостно разбиране на проблемите, с които се стремим да се справим, както и на активните субекти, допринасящи за нощната екосистема.

МГГ във Варна изигра решаваща роля в разработването и изпълнението на ИПД. Съставена от комбинация от представители на бизнеса, общински служители, академични изследователи, организации на гражданското общество и компании за обществен транспорт, МГГ даде възможност за добре обмислена дискусия на нуждите, възможностите и практическите ограничения. С подкрепата на тази разнообразна група успяхме да разработим интегриран План за действие, който не само обхваща всички необходими гледни точки, но и предлага решения, които адресират основните причини за предизвикателствата.

Наред с активното участие на МГГ, ние черпихме ценно вдъхновение от колеги и експерти по време на транснационални срещи и онлайн семинари. Интегрирането на практики от градове като Париж, Лондон и Малмьо гарантира, че подходът на Варна е информиран, приобщаващ и в съответствие с устойчивото градско развитие. Системите за споделяне на велосипеди на Малмьо, инструментите за информация в реално време и кампаниите за обществена осведоменост предоставиха насоки за нашите бъдещи тестови действия. Нощните електрически автобуси и превозните средства за доставка на Париж и Лондон също представиха реалистична перспектива за Варна, като се има предвид, че градът вече е въвел повече от 60 електрически превозни средства в своя автопарк за обществен транспорт. Освен това, методологията на Лондон за измерване и операционализиране на данни за използването на нощния транспорт ни даде по-ясна насока за това как да анализираме нуждите на общността по-ефективно.

Варна също посрещна делегация от нашите партньорски градове през юни 2025 г., за да покаже някои от нашите тестови действия и да предостави по-

ясна картина на настоящото състояние на нещата. В същото време успяхме активно да допринесем за дискусии по теми, важни за други партньори, особено тези, свързани с морското икономическо развитие и крайбрежните развлекателни и културни дейности.

d. Кой допринесе

Местната градска група (МГГ) на Варна обединява широка и разнообразна коалиция от партньори от **публичния сектор, частния сектор и гражданското общество**, като гарантира, че градските стратегии се създават съвместно с всички заинтересовани страни.

От **публичния сектор**, МГГ е подкрепена от Община Варна чрез нейните ключови дирекции, включително „Туризъм“, „Контрол на обществения ред“ и „Околна среда и екология“. Допълнителна подкрепа идва от Дирекция „Култура“, Дирекция „Правно обслужване“ и Дирекция „Инженерна инфраструктура и благоустрояване“, общинско предприятие „Общински градски транспорт“ и Дирекция „Социални дейности“. Координацията на местно ниво е допълнително подсилена от петимата районни кметове. Академичен експертен опит е допринесен от Икономически университет – Варна, Висшето училище по мениджмънт (ВУМ), Медицински университет – Варна и Колежа по туризъм, чиито изследвания и знания се вливат директно в процеса на вземане на решения, основани на доказателства.

Частният сектор внася гласа на бизнеса и предприемачеството в МГГ. Камарата на туристическата индустрия, Асоциацията на собствениците на барове и Асоциацията на собствениците на ресторанти представляват хотелиерската индустрия, докато концесионерите на пристанището и балнеолечебната зона гарантират включването на морския и спа сектор на Варна. Културни и търговски оператори – включително собственици на театри, кина и музикални клубове, Фестивален и конгресен център, собственици на нощни магазини, както и местни производители и артисти – допринасят със своя опит в поддържането на културната и развлекателната екосистема на града.

Гражданското общество и НПО общността добавят още едно решаващо измерение към МГГ. Организации като *Сдружение „Таляна“* и *„Варна Спейсес“* се застъпват за градско възстановяване и по-добро планиране, докато Камарата на архитектите, Асоциацията на архитектите, Велосипеден клуб и местна компания за споделяне на велосипеди говорят за устойчив градски дизайн и мобилност. Културни и обществени инициативи като *„РеБонкърс“*, наред с независими културни оператори, спортни клубове, местни гимназии и обществената библиотека, гарантират, че гласовете на местно ниво, творческите идеи и нуждите на общността остават в основата на процеса.

Чрез преплитането на тези разнообразни участници, МГГ на Варна олицетворява интегрирания подход, основан на участието, насърчаван от URBACT, създавайки платформа, където управлението, бизнесът, образованието и интересите на общността се сближават, за да насочат обща визия за устойчивото бъдеще на града.

е. Въведение към следващите раздели на ИПД

Интегрираният план за действие (ИПД) за Варна се справя с критични градски проблеми с фокус върху **шумовото замърсяване** през активния летен сезон, причинено от частни превозни средства, както и **нощните дейности** и техните участници по различно време и места. Контекстът на града разкрива спешна нужда от по-добре организирана система за **обществен транспорт**, която е достъпна, на достъпна цена и добре комуникирана както с гражданите, така и с посетителите. Общата визия цели значително да намали шумовото замърсяване чрез насърчаване на използването на обществен транспорт, като по този начин създаде по-приятна градска среда.

Цялостната логика и интегрираният подход на ИПД зависят от **подобряването на нощния обществен транспорт**. Чрез подобряване на тези услуги, планът не само смекчава шумовото замърсяване, но и укрепва общественото здраве, безопасността, достъпността и икономическите възможности в различни райони на града. Този подход е предназначен да направи нощния живот по-безопасен и по-приятен, като същевременно насърчава икономическото развитие за жителите, работниците и туристическия сектор.

В допълнение, липсата на административен **дигитален и на място мониторинг на шумовото замърсяване**, създадено не само от транспорта, но и от доставчиците и потребителите на нощни забавления, води до дисбаланс както в предлагането, така и в видовете дейности. Колкото хора се опитваме да достигнем като потребители на обществен транспорт, толкова са и тези, които са пряко повлияни от предлагането на нощния живот на Варна по един или друг начин – някои може да участват като обслужващи работници, докато други, като граждани, туристи и студенти, са неразделна част от неговото потребление. Поради това приехме подход, който ще разглежда както предоставеното съдържание, така и безопасните, достъпни и удобни начини за достигане до него и връщане.

Детайлите за планиране на действията включват няколко ключови стъпки: провеждане на задълбочени проучвания и анализ, ангажиране в съвместен процес на планиране с всички заинтересовани страни (в отделни групи за темите за транспорта и културната програма, както и няколко срещи с участието на всички), и тестване на предложените действия, за да се гарантира

тяхната ефективност. Този структуриран подход гарантира, че решенията са добре информирани и широко подкрепени.

Рамката за изпълнение подготвя почвата за тези действия, като очертава необходимите стъпки за изпълнение, мониторинг и оценка. Тази рамка ще координира усилията между общинските отдели, транспортните власти, местния бизнес и организациите на общността, за да гарантира, че подобренията ефективно се справят с шумовото замърсяване и допринасят за цялостното качество на живот, здраве и развлечения във Варна.

3. Контекст, нужди и визия

а. Настоящата ситуация: Нощният ренесанс на Европа

Градовете обикновено са проектирани около дневните ритми, но това, което се случва между 18:00 ч. и 6:00 ч., е също толкова жизненоважно: хранене, забавления, културни дейности, търговия на дребно, обществен транспорт, здравеопазване, екологични услуги, логистика и др. Много градове по света имат значителни нощни икономики – например Ню Йорк поддържа 300 000 нощни работни места, а в Лондон едно на всеки осем работни места е свързано с нощта. Градовете от всички размери все повече осъзнават, че добре управляваната, приобщаваща нощна икономика подобрява градската привлекателност, качеството на живот и възможностите за икономическо и социално развитие.

Мрежата Cities After Dark използва интегриран подход за справяне със сложните предизвикателства на нощната икономика. Културните центрове като театри, кина, музикални клубове и нощни клубове формират гръбнака на оживения нощен живот, а сътрудничеството между нощните заинтересовани страни и местните власти е от съществено значение за насърчаване на нови бизнес модели, укрепване на културната идентичност, стимулиране на туризма и съживяване както на централните, така и на крайградските квартали.

Шумовото замърсяване и антисоциалното поведение са централни въпроси, които изискват внимателно посредничество между нуждите на тези, които искат да спят, и тези, които искат да се забавляват или да извършват бизнес през нощта. Градовете също така подобряват разпоредбите за лицензиране и работното време, за да балансират нуждите на различни групи жители, като същевременно създават нови възможности за културна и икономическа дейност.

Друг основен фокус е насърчаването на **иновативни употреби на общественото пространство през нощта**. Отварянето на паркове и зелени площи за културни и обществени събития може да засили социалното

сближаване и да подобри безопасността, като същевременно служи и като климатични убежища по време на все по-топлите нощи.

Партньорите в мрежата също така разглеждат **равенството между половете през нощта**, като признават, че възприятието за безопасност се различава значително между мъжете и жените. Някои градове проучват приобщаващи нощни заведения, предназначени да отговорят на нуждите на специфични групи, като ЛГБТК общността, докато други организират обучения за работниците в нощния живот за предотвратяване на тормоз и дискриминация.

Осигуряването на **достъп до градски транспорт през нощта** освен това е от съществено значение за подобряване на равенството между половете, подобряване на мобилността за работниците и осигуряване на безопасно връщане за купонясващите. Удължаването на работното време на обществения транспорт или разработването на иновативни услуги от врата до врата са ключови действия, подобряващи нощната достъпност в мрежата.

Глобални модели като Club Commission на Берлин (2000 г.) и Night Mayor на Амстердам (2012 г.) популяризираха иновативни структури за управление на нощната икономика. Партньорите в Cities After Dark изследват такива международни примери, за да разберат как местните заинтересовани страни, културните дейци и защитниците на нощния живот могат да бъдат активно включени в създаването на политики. Много партньори се стремят да трансформират своите URBACT Местни градски групи в **постоянни консултативни органи** за съвместно създаване на политики и координиране на нощното управление между общинските отдели.

Нощният съвет на Париж е пример за консултативен орган, който събира представители от общината, полицията, обществения транспорт, бизнеса и сдруженията на жителите за справяне с общи проблеми, свързани с шума, безопасността и късно вечерните дейности. Чрез адаптиране на такива модели, партньорите на Cities After Dark изграждат рамки, които надхвърлят разпокъсаните отговори и се насочват към сплотено, споделено управление на нощта.

Повтарящо се предизвикателство в цялата мрежа е **липсата на данни** за нощната активност. Малко градове систематично събират информация за шума, мобилността, поведението или икономическото въздействие след залез. Повишаването на осведомеността относно необходимостта от европейски стандарти за изследване на нощния живот е от съществено значение за подкрепа на вземането на решения, основано на данни, на всички нива.

Нашата мрежа

Чрез първоначални срещи с членовете на Местните градски групи на URBACT, градовете от мрежата идентифицираха основните предизвикателства, с които трябва да се справят в рамките на нощната икономика. Те включват шумово замърсяване и безопасност на обществените пространства в Пирея и Генуа; връзката между нощната икономика и насърчаването на туризма в Брага; разширяване на нощните дейности извън туристическия сезон в Задар и Будва; насърчаване на уважително поведение сред нощните потребители в Париж и Малага; подобряване на услугите за градска мобилност през нощта във Варна; подобряване на местните услуги и достъпността на нощните заведения в Никозия; и формулиране на нови разпоредби за лицензиране в Талин.

Справянето с тези проблеми във всеки град също налага подобряване на по-широки измерения като равенството между половете, използването на обществените пространства, устойчивостта на околната среда, достъпността до култура, възможностите за работа и обществените услуги. Тези теми са централни за транснационалните срещи, учебните посещения и тематичните уебинари на мрежата, където партньорите обменят добри практики, проучват иновативни подходи и стимулират местни дискусии за тестване на действия на място.

Основната цел е да се превърне **общата визия за нощната икономика** в интегрирани планове и дългосрочни политики, които могат да трансформират нощните часове в пространство за иновации, безопасност, културна жизненост и взаимно доверие.

b. Местният контекст: Варна през нощта

Варна, третият по големина град в България с 348 000 жители, е стратегически разположен на брега на Черно море, което го прави жизненоважен за морските дейности и туризма. Като едно от най-старите човешки селища в Европа, датиращо отпреди 6300 години, богатото му културно наследство остава неразделна част от неговата идентичност. След независимостта на България през 1878 г. Варна се утвърждава като важен административен и културен център. Крайбрежният ѝ характер подхранва местната икономика, като корабостроенето, кораборемонтът и пристанищните дейности стимулират растежа като най-голямото черноморско пристанище.

Варна е водещата туристическа дестинация на България от 20-те години на миналия век, известна със своите горещи извори, плажове и заобикалящи гори. Тази репутация доведе до развитието на обширна туристическа инфраструктура. По-скоро курортът Златни пясъци, на 18 км от града, привлича около 1 милион посетители годишно.

Финансовите услуги, финтех и ИТ индустриите стимулираха растежа на Варна, привличайки нови таланти. Градът е домакин на шест университета с 30 000 студенти, насърчавайки жизнена академична общност, която подкрепя икономика, основана на знанието. Фокусът на Варна върху цифровото и зеленото е в основата на нейната стратегия за развитие.

Като се има предвид, че градът е една от най-популярните летни дестинации както за български, така и за международни посетители, са предприети няколко стъпки в посока систематизиране, мониторинг и регулиране на причините за шумовото замърсяване, както през деня, така и през нощта.

Първо, за да се справи с едно от основните предизвикателства – шума от трафика, Общината вече включи в Плана за интегрирано градско развитие и в Плана за действие за зелен град на Варна (GCAP) действия за намаляване на шума, идващ от градския транспорт, главно през нощта.

Един План за действие за предотвратяване на шума от Варна има следните цели и приоритетни мерки: инсталиране на шумозащитно екраниращо оборудване (шумозащитни бариери), на акустични бариери и насипи, за да се осигури оптимално защита от интензивен трафик и да се създадат благоприятни условия за ограничаване на шумовото натоварване на околната среда по основните пътища на общината.

Общината също така приложи План за действие към Стратегическата шумова карта за Варненската агломерация. Той има за цел да намали шумовото натоварване в жилищни сгради в близост до булевардите и е предвиден бюджет от 2,7 млн. евро за тази дейност. Тук си струва да се отбележи, че тази карта не се занимава с шумовото замърсяване, създадено от културата и дейностите на нощния живот.

Второ, стартиран е пилотен нощен автобусен транспорт – за втора поредна година общественят транспорт има лятно разписание (1 юли до 1 септември) с 6 линии (виж фиг. 1), работещи с удължено работно време до 1 ч. сутринта (за разлика от 23:30 ч. през останалата част от годината). Линиите покриват повечето от по-отдалечените райони на града, но основната линия, свързваща летището, центъра на града и най-популярния курорт „Златни пясъци“, не е в списъка (виж фиг. 2). Тези работещи линии, тяхното разписание и маршрут не се основават на никакво тестване на ползите и потенциала на този подход, което да е било прилагано преди или по време на тази инициатива.

Трето, един от основните проблеми, с които се сблъскахме като местна администрация, е шумовото замърсяване и проблемите със сигурността, съпътстващ ефект от сектора на нощния живот. Друг специфичен за града източник са заведенията за свободно време – барове, диско клубове и ресторанти по крайбрежието с нощни програми. Много от тези пространства са на открито и имат разрешителни за удължено работно време.

Изображение 1

Изображение 2

Няма система (освен жалби на жители), която да контролира дали нивото на шума е в рамките на допустимите граници. Така, първоначално, един дискурс за зонирание на града е бил част от идеите на общината като начин за разделяне на жилищните и бизнес зоните и насочване на лицензите за разрешено работно време според това, наред с други изисквания. Въпреки това, данни от други градове, които въведоха този подход, показват влошаване на градската структура и намалено качество на живот на жителите в централните райони, джентрификация и обезлюдяване на зоните с по-дълго работно време. Ето защо, с местните професионални организации на архитекти и урбанисти – Камара и Съюз на архитектите, Дизайнерският хъб, университетите по икономика, медицина и Варненският свободен университет (факултет по архитектура), регионалната здравна инспекция, Българският Червен кръст и други организации на гражданското общество предлагат да се търси нов, специфичен за мястото подход.

с. Свързване на точките: Обвързване на визията на Варна с по-широки стратегии

Насърчаването на устойчивото градско развитие и нощната икономика заедно може да има няколко ползи за Варна. Например, стратегията за устойчиво градско развитие може да помогне за създаването на по-привлекателна и приветлива среда за бизнеса на нощната икономика, което от своя страна може да помогне за стимулиране на икономическия растеж и създаване на работни места. По същия начин, процъфтяващата нощна икономика може да допринесе за цялостната икономическа устойчивост на града чрез увеличаване на туризма и привлекателността, генериране на приходи и създаване на работни места.

За да насърчи по-устойчиво градско развитие и отговорна нощна икономика, Варна би предприела няколко стъпки, като например:

- Създаване на по-удобни за пешеходци улици и обществени пространства, които са безопасни, чисти и достъпни през нощта;
- Инвестиране в устойчив обществен нощен транспорт, като електрически автобуси, електрически коли или програми за споделяне на велосипеди, паркинги, за намаляване на въглеродните емисии и шумовото замърсяване и подобряване на мобилността;

- Подобряване на уличното осветление от ВЕИ, управлението на сметосъбирането и контрола на дейностите на нощната икономика.
- Насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници, като слънчеви панели, за захранване на бизнеса в нощната икономика;
- Насърчаване на използването на зелени строителни материали и дизайни, които са енергийно ефективни и екологични;
- Гарантиране, че предприятията в нощната икономика спазват устойчиви практики, като разделяне на отпадъците, използване на биоразградими материали или намаляване на отпадъците;
- **Въвеждане на регулация за отговорни инвестиции** в контрол на шума, звукоизолация на лицензираните помещения и местата за забавление за нощната икономика – музикални клубове, концертни зали, барове, пъбове, ресторанти и др.
- Инвестиране в интелигентна онлайн платформа, непрекъснато работеща Система за мониторинг на шума, контролираща превишаването на шума, и **прилагане на предвидените санкции за нарушителите**,
- Разрешаване на лиценз за удължено работно време само след като са изпълнени изискванията – звукоизолация; инсталиране на ограничител на звука, свързан с онлайн платформа; Извършване на акустична оценка, разстояние от жителите и др.).

Като цяло, целта на нощната икономика може да създаде по-устойчива и процъфтяваща Варна за посетители и жители и да се придържа към зелените и регулаторните стандарти.

d. С какво се захващаме: Ключови предизвикателства и заинтересовани страни

В контекста на целите на Cities After Dark, Варна се стреми да се справи с липсата на ефективно справяне с причините за шумовото замърсяване през нощта, без да прави компромис с начините, по които посетителите и гражданите участват в нощната икономика. Към това предизвикателство се подхожда чрез три взаимосвързани измерения: обществен транспорт, регулиране на шума и културна програма. Произтичащ от динамиката на нощната активност и мобилност, проектът се занимава с намаляване на нощното шумово замърсяване, което доказано влияе негативно върху общественото здраве, качеството на съня, психичното благополучие и цялостното чувство за безопасност в градската среда.

Първо, транспорт.

Много потребители и работници в нощната икономика разчитат на лични превозни средства, за да достигнат до дестинациите си. Това не само генерира допълнително шумово замърсяване, но и повдига важни въпроси относно пътната безопасност, достъпността, цената и ефективността на възможностите за късно нощна мобилност. Ядрото на този проблем се крие в нередовната, недостатъчно популяризирана и често неразбрана система за нощен транспорт. Това се утежнява от остарели разпоредби относно собствеността и състоянието на личните превозни средства, както и от по-широки инфраструктурни предизвикателства, които ограничават привлекателността и надеждността на обществения транспорт след залез. Липсата на унифицирани комуникационни канали допълнително задълбочава проблема: много граждани и туристи просто не знаят за съществуващите възможности за транспорт.

Следва, мониторинг и управление на шума.

Въпреки че Варна не е зонирана във формални квартали за нощен живот, на практика нощната ѝ икономика се развива главно в центъра на града и по крайбрежието, където са концентрирани късно нощните клубове, барове и концертни зали. И все пак дори в тези добре известни зони липсва съгласувана система за мониторинг или унифициран набор от разпоредби за нивата на звука, късно нощното поведение, пешеходния поток или управлението на тълпата. Тази липса на структура доведе до значителен дисбаланс между предлагането на нощен живот и нуждите на общността.

Много заведения затварят още в 3 ч. сутринта, оставяйки купонясващите без алтернативи, като същевременно провокират недоволство сред близките жители, които искат да си починат, но продължават да чуват социалната активност отвън. В момента жалбите на гражданите и последващите полицейски намеси са единствените механизми за регулиране на звука – оставяйки собствениците на заведения изложени на риск, жителите недоволни, а общинските власти без надеждни данни или инструменти за прилагане на смислени стандарти. Това ежедневно напрежение генерира недоверие, непредсказуемост и пропуснати икономически възможности.

Не на последно място, културната и развлекателна програма.

Културният и развлекателен пейзаж на Варна страда от липса на разнообразие в ранните вечерни часове. Докато късно нощните опции са сравнително силни, много граждани изразяват недоволство от ограниченото програмиране между 18:00 ч. и 22:00 ч. През тези часове единствените оживени социални пространства са ресторантите, оставяйки цели демографски групи – като млади

семейства, тийнейджъри, студенти и по-възрастни – с малко или никакви културни или обществено ориентирани дейности. Това създава усещане за разединение и липса на принадлежност в културното планиране на града.

Освен това, има забележима липса на събития в споделени обществени пространства, което допълнително засилва социалното сегментиране и ограничава способността на културния живот да свързва различни възрастови, социални и икономически групи. Резултатът е нощна културна програма, която се чувства фрагментирана, неравностойна и прекалено зависима от частни заведения, а не от общоградски, достъпни културни инфраструктури.

Основни административни предизвикателства.

Липсата на административно регулиране и координация по отношение на шумовото замърсяване, съчетана с липсата на унифицирана програма за развитие на нощната култура през различни часове и райони, допринася значително за настоящите трудности на Варна. Няма ясна рамка относно това кой може да измерва шума, как трябва да се наблюдава или какви трябва да бъдат механизмите за прилагане. В резултат на това съществуващите политики не функционират ефективно и както жителите, така и предприятията се чувстват недостатъчно обслужвани.

Работното време на ресторантите, баровете и местата за забавление често се простира извън работното време на обществения транспорт. Следователно както служителите, така и клиентите разчитат на лични превозни средства или таксите, за да се приберат у дома. Освен че е неустойчиво и скъпо, тази зависимост допълнително допринася за шумовото замърсяване и повдига опасения за безопасността – включително шофиране под въздействието на алкохол или други вещества.

е. Нашата визия за Варна през нощта

Визията за Интегрирания план за действие (ИПД) на Варна се върти около ***създаването на устойчива, приобщаваща и жизнена нощна икономика, която подобрява качеството на живот на всички жители, като същевременно се справя с належащи проблеми като шумовото замърсяване, достъпната мобилност и разнообразната културна програма.***

Чрез работата ни с МГГ на Варна и в тясно сътрудничество с отговорните общински структури, интегрираният план за действие цели да постави Варна на картата като град на цветовете и разнообразието, който е достъпен и приветлив за всички граждани, туристи, студенти и чужденци.

Визията, създадена през тези две години, е изградена да служи на всички слоеве на жителите на Варна – от тези, които искат да спят, през тези, които искат да се насладят на нощта, до тези, които осигуряват прехраната на семействата си, работейки през тъмните часове на деня.

Включването на широк кръг от заинтересовани страни ни позволи да дефинираме следните приоритети, към които трябва да се стреми нашата визия:

- Зелени (и по този начин по-тихи) предложения за обществен транспорт, придружени от съгласувана информационна система, за да се подобри потребителското преживяване, като се улесни навигирането на града през нощта за жителите и посетителите.
- Единна система за мониторинг и регулиране на шумовото замърсяване
- Диверсификация на културната програма със силен фокус върху приобщаването и достъпността

Всичко това без да се прави компромис с който и да е от активните участници в нощта на Варна.

f. Анализиране на основните предизвикателства пред интеграцията

За Варна най-важните и предизвикателни аспекти на интеграцията в нощната икономика са **управлението, процесите, хората и информацията, управлението на ефективността и съответствието**. Тези измерения оформят колко ефективно градът може да координира политиките, заинтересованите страни, разпоредбите и данните, за да управлява шума, мобилността, културната дейност и безопасността след залез.

Управление

Управлението е основното предизвикателство пред интеграцията. Досега на Варна липсваха специализирани политики и ясна институционална отговорност за управление на нощните дейности, което доведе до разпокъсано вземане на решения и реактивни отговори на жалбите. ИПД се стреми да установи координирани структури за управление, да изясни ролите между отделите и да въведе механизми за съвместно създаване със заинтересованите страни. Тази основополагаща работа е от съществено значение за гарантирането, че нощната мобилност, управлението на шума и културното планиране функционират като част от единна система.

Процеси

Друго критично предизвикателство е липсата на стандартизирани процеси за мониторинг и регулиране на нощния шум и мобилността. Няма установени процедури за това кой измерва шума, как се наблюдава или как трябва да се извършва прилагането. Разработването на тези процеси от нулата е възникващо, но предоставя възможност за проектиране на системи, съобразени с местния контекст. Чрез ИПД Варна ще дефинира оперативни процедури, протоколи и междуведомствени работни потоци, които поддържат ефективно нощно управление.

Хора и информация

Ангажирането на заинтересованите страни и потокът на информация в момента са ограничени. Комуникацията между общинските отдели, бизнеса, културните дейци, жителите и доставчиците на услуги е непоследователна и неструктурирана. ИПД поставя силен акцент върху съвместното създаване – използване на инструментите на URBACT за изграждане на диалог, координиране на интересите и включване на преките бенефициенти в изследванията, тестовите действия и оценката. Подобряването на този аспект на интеграцията ще бъде от решаващо значение за събиране на надеждни данни за нуждите и предпочитанията, укрепване на доверието и осигуряване на широка подкрепа за новите политики.

Управление на ефективността

На Варна липсва подход, основан на данни, за разбиране на нощната активност. Няма достатъчно информация за използването на транспорта, нивата на шума, моделите на поведение и икономическото въздействие на нощния живот. ИПД цели да въведе нови методи за събиране на данни, включително проучвания, инструменти за мониторинг и цифрови системи. Това ще подпомогне вземането на решения, основано на доказателства, ще позволи оценка на ефективността на нощната икономика и ще помогне за проследяване на напредъка към намаляване на шума и подобряване на достъпността.

Изпълнение на нормативните изисквания (Съответствие)

Съответствието представлява значително предизвикателство пред интеграцията, тъй като съществуващите разпоредби са лошо прилагани и често не са свързани с оперативния капацитет. Собствениците на заведения в момента работят в несигурност, жителите разчитат на прилагане, задвижвано от жалби, а властите нямат инструменти за последователен мониторинг. ИПД

се стреми да хармонизира съществуващите разпоредби, да въведе по-ясни стандарти и да гарантира, че съответствието е постижимо, измеримо и справедливо. Подобреното съответствие също ще зависи от укрепването на комуникацията между властите, заведенията и общностите.

Оценка на текущите нива на интеграция

Понастоящем нивото на интеграция на Варна е **ниско до умерено**, със значителни пропуски в:

- междуведомствената координация (управление),
- комуникацията със заинтересованите страни (хора и информация),
- доказателствата и мониторинга (управление на ефективността), и
- прилагането на разпоредбите (съответствие).

Процесите остават до голяма степен неформални, изолирани и реактивни. Липсва единна визия или оперативна рамка за управление на нощната икономика.

Ключови аспекти на интеграция за подобряване чрез ИПД

ИПД се фокусира върху подобряването на:

- **Интеграция на управлението:** създаване на координирана структура за създаване на политики за нощта.
- **Интеграция на процесите:** установяване на регулаторни и мониторингови процедури.
- **Интеграция на заинтересованите страни:** изграждане на устойчиво сътрудничество чрез МГГ и по-широки мрежи.
- **Интеграция на данните:** прилагане на системи за мониторинг на шума, мобилността, използването на общественото пространство и възприятията на потребителите.
- **Интеграция на политиките:** свързване на шума, транспорта, културата, безопасността и общественото здраве в един съгласуван подход.

Заедно, тези подобрения ще позволят на Варна да развие балансирана, приобщаваща и добре регулирана нощна икономика, която намалява шумовото замърсяване, подобрява общественото здраве и подкрепя културната и икономическа жизненост.

г. Връзка с основните теми на URBACT за равенството между половете, зеления преход и цифровия преход

Ако транспортът през нощта е достъпен и безопасен, той отваря повече възможности за работа за жени работници и хора от неравностойни групи. Общественият транспорт, заместващ мобилността с лични автомобили, води до по-малко емисии, допринасяйки за по-зелен град с намалено въглеродно и шумово замърсяване. Управлението на нощната мобилност и шумовото замърсяване чрез цифрови решения подкрепя цялостния цифров преход, тъй като данните от системата ще бъдат достъпни за градоустроителите за по-добро градско развитие.

Участието на Варна в мрежата позволява на града да прилага решения и най-добри практики, споделени сред партньорите, особено в райони в близост до местата за нощни дейности. Това е от решаващо значение за разработването на Интегриран план за действие (ИПД) за нощната икономика, който е в съответствие с приоритетите на града: диверсифициране на бизнес дейностите, насърчаване на творческите индустрии и арт сектора, намаляване на злоупотребата с алкохол, намаляване на нощното шумово замърсяване, справяне със социални проблеми като сексизъм и несигурност по отношение на пола, и предоставяне на гражданите на по-добро и по-устойчиво преживяване на нощния живот. Мрежата също така предлага възможности за разработване на пилотни действия и дейности въз основа на учебен опит и обмен на най-добри практики с други партньори.

За да се справи с шумовото замърсяване в тези райони, Варна планира да разработи стратегия за намаляване на шума за барове и ресторанти, потенциално включваща задължителни ограничители на звука за всички заведения, свързани с цифрова платформа, управлявана от Общината. Друг ключов фокус за Общината е намаляването на трафика и емисиите около зоните за нощна активност, особено по време на активния туристически сезон. ИПД за устойчива мобилност цели да създаде ефективна, екологична и достъпна транспортна система, която подобрява качеството на живот на всички жители, като се справя с намаляването на шумовото замърсяване, безопасността и достъпа до възможности за работа и забавление.

Основните цели включват прилагане на целогодишно решение за нощен транспорт, дори до най-отдалечените части на града, намаляване на емисиите на парникови газове от транспорта, увеличаване на използването на обществен и споделен транспорт, колоездене и други устойчиви и достъпни опции за нощен транспорт, както и намаляване на нощното шумово замърсяване. Ключовите действия за постигане на тези цели включват разширяване и подобряване на обществения транспорт, удължаване на автобусните мрежи до необслужени райони, въвеждане на автопарк от електрически автобуси за намаляване на емисиите и шумовото замърсяване и внедряване на система за

информация в реално време за потребителите на обществения транспорт. В допълнение, насърчаването на активното придвижване чрез мрежа от безопасен и достъпен обществен транспорт и по-нататъшното развитие на програми за споделяне на велосипеди с достъпни цени и стратегически позиционирани нови места за вземане на велосипеди е от съществено значение.

Прилагането на решения за управление на трафика, като разработване на съоръжения за паркиране и пътуване (park-and-ride) в покрайнините на града и осигуряване на прилагането на нови и съществуващи политики и разпоредби, с добре комуникирани и приложими последици, също е от решаващо значение. Създаването на нощна зона без частен трафик, където е разрешен само общественият транспорт, и измерването на нивата на шума в тази зона, е още една значима стъпка. Ангажирането на общността чрез работни срещи и кампании за повишаване на осведомеността относно устойчивата мобилност, включването на жителите в планирането чрез работни срещи с участието на обществеността и проучвания, и партнирането с местния бизнес за насърчаване на алтернативни опции за пътуване, е жизненоважно за успеха на проекта.

Този подход е в съответствие с основните теми на URBACT за равенството между половете, зеления преход и цифровия преход. Чрез осигуряване на безопасен и достъпен нощен транспорт, Варна може да насърчи равенството между половете, като даде възможност на повече жени и групи в неравностойно положение да имат достъп до възможности за работа. Зеленият преход се подкрепя чрез намаляване на емисиите и шумовото замърсяване, допринасяйки за по-устойчива градска среда. Цифровият преход се улеснява от интегрирането на цифрови решения за управление на мобилността и шумовото замърсяване, предоставяйки ценни данни за градското планиране и развитие. Тази всеобхватна стратегия цели да създаде по-приобщаващ, устойчив и цифрово напреднал град, подобрявайки качеството на живот за всички жители и подкрепяйки дългосрочните цели за развитие на Варна.

h. Подробности за първоначалните ви идеи за тестови действия.

Настоящото положение ни води към сравнително ясно заключение: много малко е направено за пряко и ефективно адресиране на нощната икономика във Варна в пълнота на всички нейни аспекти до публикуването на актуализирана версия на Проекта на „План за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на територията на Варненската агломерация“ през октомври 2024 г. Така, заедно с МГГ на Варна и въз основа на знанието, събрано чрез всички транснационални срещи и онлайн семинари, предприехме стъпки, за да разберем следното:

- Какви възможности разкри досега функциониращата пилотна система за нощен транспорт?
- Какви са мненията и нуждите на обществото относно нощния обществен транспорт, мониторинга на шума и културното програмиране след залез?
- Какво може да се направи на общинско, местно и бизнес ниво, за да се осигурят по-тихи нощи във Варна, без да се компрометира разнообразието и приобщаването на нейния нощен живот?

Интегрираният план за действие никога не може да бъде завършен, статичен документ или строг план за следване. Вместо това, той трябва да остане адаптивен и отзивчив, позволявайки промени, когато е необходимо – и резултатите от нашите тестови действия допълнително потвърдиха тази необходимост.

Първото тестово действие се проведе по време на Европейската нощ на музеите и галериите на 17 май 2025 г. То се състоеше от онлайн и печатно проучване, целящо да разбере как хората пътуват до и от събития за свободното време, както и техните общи навици за мобилност в града. Резултатите бяха изненадващи. Докато много респонденти признаха, че притежават и използват лични автомобили, също толкова много изразиха предпочитание към обществения транспорт, ако имаше надеждни опции. Забележимо малък процент съобщи, че използва таксите, докато неочакваните 15% заявиха, че обикновено се придвижват с велосипед. Най-изненадващото откритие обаче беше липсата на осведоменост за пилотната услуга за нощен транспорт: почти 60% от респондентите не са знаели, че съществува – но мнозина казаха, че с удоволствие биха я изпробвали, след като бъдат информирани.

Тези прозрения доведоха до нашето **второ тестово действие** – информационна кампания, насочена към повишаване на осведомеността сред широката общественост за ползите от използването на алтернативни методи за мобилност, като обществен транспорт, споделено пътуване и услугите за споделени електрически велосипеди на града. Тази инициатива беше осъществена в тясно сътрудничество с общинските структури, отговарящи за автобусите, инфраструктурата и мобилността. Много граждани изразиха искрен интерес към проучване на алтернативни опции за мобилност, особено като се има предвид нарастващото население на Варна и ограниченията на инфраструктурата, която не може да издържи широкото притежание на лични автомобили.

Снимки от Тестово действие №2 (22.09.2025 – Международен ден без автомобили)

Не на последно място, през май, културният сектор – по-специално галериите в квартал Стария град – се събраха, за да предложат на гражданите и туристите нова дейност за ранните вечерни часове между 18:00 ч. и 21:00 ч. Вдъхновени от френските „Бели нощи“, организирахме обиколки на галерии с екскурзовод, включващи предварително избрани локации и обединяваща тема, което направи визуалното изкуство по-достъпно, помогна на културните мениджъри да популяризират работата си и запълни празнината в програмирането през тези часове по смислен начин.

Това тестово действие беше безспорно вдъхновяващо. Появиха се нови идеи, като например партньорство с местен бар, където обиколките биха могли да завършат с неформална дискусия на по-питие, осигурявайки на гостите безпроблемен преход към по-късните нощни дейности. Друга обсъждана идея включваше добавяне на елементи на геймификация, насърчавайки по-дълбокото участие на участниците и засилвайки вълнението от включването.

Действието се оказа голям успех. Всички участници споделиха много положителни отзиви, и когато резултатите бяха претеглени, инициативата изискваше минимални разходи, но донесе висока добавена стойност – като галериите посрещаха големи групи посетители за всяка обиколка.

Снимки от тестово действие №3 (17.05.2025 – Мусала за всички – изскачащ културен площад + Белите нощи на Варна)

Тези тестови действия ни позволиха постепенно да научим за нуждите и възможностите на Варна и да разберем по-добре как градът може да подобри подхода си към нощната икономика. Те също така засилиха сътрудничеството в рамките на МГГ, като дадоха възможност на членовете да работят заедно по практически задачи и да тестват идеи в реално време. Освен това, действията доближиха широката общественост до различни общински структури и отвориха пространство за важни разговори между гражданите и градската администрация.

4. Обща логика и интегриран подход

а. Позоваване на визията и предложения интегриран подход

Както бе споменато преди, Интегрираният план за действие (ИПД) на Варна има за цел да създаде **устойчива, приобщаваща и жизнена нощна икономика, която подобрява качеството на живот на всички жители, като същевременно се справя с належащи проблеми като шумовото замърсяване, достъпната мобилност и разнообразната културна програма**. Варна е в добра позиция да се справи с тези предизвикателства и да трансформира своята градска среда. В основата на тази визия е намаляването на шумовото замърсяване чрез целенасочени реформи в транспорта и нощните заведения. Планът приоритизира основното преустройство на нощната транспортна система на Варна, която е ключов фактор за шумовото и въздушното замърсяване. Въвеждането на автопарк от електрически автобуси значително ще намали нивата на шума, докато разширяването на автобусните маршрути до необслужени райони гарантира целогодишна достъпност. Система за информация в реално време на обществения транспорт ще рационализира пътуването за жителите и посетителите, насърчавайки по-голямото разчитане на обществен и активен транспорт като споделяне на велосипеди. Като направи екологичното пътуване по-удобно, градът цели да намали зависимостта от лични превозни средства, ограничавайки задръстванията и шума в жилищните и туристическите райони.

Също толкова важно е реформирането на обществените и частните нощни заведения за по-добро управление на шума, без да се задушават културните дейности. ИПД се фокусира върху модернизирането на музикални заведения и местни пространства, за да приемат технологии за звукоизолация и да оптимизират оформлението, което минимизира разпространението на шум. Нощните центрове ще бъдат насърчавани да приемат многоцелеви бизнес модели, позволяващи на културните дейности да процъфтяват по начини, които уважават близките общности. Съвместните усилия, като прилагане на разпоредбите за шума и стимулиране на по-тихи дейности, ще гарантират, че заведенията допринасят за жизнената култура на Варна, като същевременно намаляват смущенията.

Цифровите иновации играят решаваща роля в управлението и мониторинга на шумовото замърсяване. Данните за използването на транспорта и моделите на нощния живот ще помогнат за оптимизиране на операциите и измерване на ефективността на стратегиите за намаляване на шума. Интелигентните инструменти за градско планиране ще интегрират тези прозрения, за да подкрепят устойчивия растеж, като гарантират, че градът се адаптира към развиващите се нужди, като същевременно поддържа баланс между икономическата жизненост и благосъстоянието на общността.

Чрез фокусиране върху по-тихите транспортни системи и реформите в заведенията, съобразени с шума, ИПД на Варна предлага цялостен подход за справяне с шумовото замърсяване. Тази инициатива подобрява градската жизненост, насърчава културния и икономическия растеж и позиционира Варна като модел за устойчиви нощни икономики. Чрез сътрудничество, технологични иновации и ангажимент за приобщаване, градът цели да създаде жизнена, но същевременно спокойна среда за всички.

Стратегическа цел 1: Трансформиране на нощната транспортна система на Варна

Тази цел цели да установи ефективна, екологична и достъпна система за обществен транспорт, работеща целогодишно, за да се намали шумовото замърсяване, задръстванията и емисиите. Варна планира да въведе **30 електрически автобуса** до края на 2026 г., да разшири маршрутите до необслужени райони и да постигне **30% увеличение на използването на нощния обществен транспорт**.

Изпълнението ще започне с **пилотни маршрути по време на активния туристически сезон**, предоставяйки доказателства за моделите на използване, пиковите на търсене, пропуските в покритието и нуждите от достъпност. Тези прозрения ще информират една напълно функционираща система до 2027 г.

Области на намеса:

- Интегриране на устойчивата мобилност в нощното планиране
- Подобряване на осветлението, безопасността и достъпността на транспортните коридори
- Насърчаване на споделянето на велосипеди и услугите от врата до врата

Ключови действия:

- Проучване и тестване на използването на нощния обществен транспорт за идентифициране на пропуски в разписанията и маршрутите
- Кампании за повишаване на осведомеността относно алтернативната мобилност (обществен транспорт, споделено пътуване, споделени електрически велосипеди)
- Сътрудничество между общински отдели, оператори и инфраструктурни звена за оптимизиране на услугата

Аспекти на интеграция:

- **Знание и доказателства:** данни от тестови действия ръководят корекциите на маршрутите и застъпничеството на политиката
- **Градско планиране:** съгласуване на транзитните маршрути с нощните центрове и жилищните зони
- **Здраве и благосъстояние:** намаляване на шума от личните автомобили и намаляване на риска от инциденти, свързани с шофиране под въздействието на алкохол
- **Екологична устойчивост:** насърчаване на електрическата мобилност и намаляване на емисиите

Стратегическа цел 2: Прилагане на мерки за контрол на шума в обществени и частни заведения

Тази цел се фокусира върху работата с културни пространства, нощни заведения и жилищни райони за разработване и прилагане на стратегии за намаляване на шума, без да се компрометира жизнеността на града. Целта е **да се намалят оплакванията от нощен шум с 40%** в рамките на две години, като се започне с приоритетни зони в центъра на града и по крайбрежието, а по-късно се разшири до крайградските квартали.

Области на намеса:

- Разработване на координирана регулаторна рамка за нивата на звука
- Тестване на шумовото замърсяване в жилищни райони в близост до нощни центрове
- Насърчаване на заведенията да приемат дизайн и технологии, съобразени с шума

Ключови действия:

- Установяване на **изходно ниво** за шумовото замърсяване чрез координирани измервания
- Подкрепа за спазването на **плана на Варна за намаляване на шумовото замърсяване (2024 г.)**
- Насърчаване на доброволното приемане на звукоизолация и модерни техники за контрол на шума
- Посредничество между жителите и собствениците на заведения за изграждане на доверие

Аспекти на интеграция:

- **Управление:** въвеждане на междуведомствена координация за прилагане
- **Съответствие:** ясни стандарти, отговорности и механизми за мониторинг
- **Участие:** ангажиране на заведения, културни организации и жители във формирането на политика
- **Екологична устойчивост:** намаляване на вредното излагане на звук

Стратегическа цел 3: Насърчаване на културните индустрии, като същевременно се минимизира въздействието на шума

Тази цел има за цел да подкрепи творческите пространства, музикалните заведения и нощните центрове чрез модернизиране на съоръженията, разнообразяване на програмирането и насърчаване на многоцелеви, съобразени с шума бизнес модели. Варна се стреми да запълни **програмената празнина между 18:00 ч. и 21:00 ч.**, като гарантира, че семействата, младите хора и различните социални групи имат смислени културни възможности извън ресторантите и клубовете.

Области на намеса:

- Укрепване на културното предлагане в ранните вечерни часове
- Насърчаване на сътрудничеството между галерии, артисти, барове и държавни заведения
- Подобряване на използването на обществените пространства чрез приобщаващо нощно програмиране

Ключови действия:

- Обиколки на галерии в стил „Бели нощи“ за оживяване на културното участие в ранната вечер
- Публични събития, изложби и дискусии за повишаване на осведомеността относно проблемите на нощния живот
- Подпомагане на местните заведения и културни дейци за достъп до безвъзмездни средства, работни срещи и технически подобрения
- Насърчаване на културно програмиране, което балансира жизнеността с отговорното управление на шума

Аспекти на интеграция:

- **Социално приобщаване:** правене на културния нощен живот достъпен за всички демографски групи
- **Равенство между половете:** подобряване на безопасността и комфорта в културните пространства за жени и уязвими групи
- **Комуникация:** използване на културни събития за насърчаване на диалог между жителите и операторите на нощния живот
- **Иновации:** тестване на нови модели за активиране на културата, основани на общността

Стратегическа цел 4: Използване на цифрови решения за управление на нощната икономика

Тази цел въвежда цифрови системи в реално време за оптимизиране на транспорта, мониторинг на нивата на шума и подкрепа на вземането на решения, основано на доказателства. Чрез разработване на **платформа за мониторинг на шума и мобилността в реално време**, Варна ще засили прозрачността, прилагането и ангажираността на общността.

Области на намеса:

- Събиране на данни за нощните нужди, потоци и поведенчески тенденции
- Подкрепа за цифровия преход на града чрез споделени платформи и инструменти за мониторинг
- Предоставяне на жителите и посетителите на точна информация за транспорта и шума

Ключови действия:

- Проектиране и пилотиране на приложение за мониторинг на шума и транспорта в реално време
- Партньорство с технологични компании, транспортни оператори и членове на МГТ за интегриране на системите
- Използване на безвъзмездни средства от ЕС за градски иновации за подкрепа на цифровата инфраструктура
- Публикуване на прозрения за подкрепа на дългосрочното градско планиране и вземането на решения, основано на участието

Аспекти на интеграция:

- **Знание и доказателства:** цифровите инструменти позволяват точно измерване и прогнозиране

- **Комуникация:** споделянето на информация в реално време изгражда доверие и достъпност
- **Иновации и експериментирание:** пилотните проекти предоставят мащабируеми модели за целия град
- **Управление:** цифровите системи подкрепят координирани действия между отделите

Четирите стратегически цели заедно се справят с нощната икономика на Варна по холистичен начин, насочвайки се към мобилността, шума, културната жизненост и цифровото управление. Чрез фокусиране върху управлението, процесите, хората и информацията, управлението на ефективността и съответствието – най-подходящите аспекти на интеграция за Варна – ИПД подкрепя балансирана, приобщаваща и устойчива нощна екосистема. Тези комбинирани действия имат за цел да подобрят общественото здраве, да разширят културната достъпност, да укрепят безопасността и да гарантират, че нощният живот на Варна продължава да процъфтява, без да компрометира благосъстоянието на общността.

5. Подробности за планиране на действията

Стратегическа цел 1: Трансформиране на нощната транспортна система на Варна

Установяване на ефективна, екологична и достъпна система за обществен транспорт, работеща целогодишно, за да се намали шумовото замърсяване, задръстванията и емисиите. Очаква се Варна да въведе в експлоатация 30 електрически автобуса до края на 2026 г. Дотогава ще работим за разширяване на маршрутите до необслужени райони, както и за постигане на 30% увеличение на използването на обществения транспорт през нощта. Реалистично погледнато, това действие ще започне с пилотни маршрути по време на пиковия туристически сезон, за да демонстрира жизнеспособност и се надяваме да бъде напълно оперативно до 2027 г.

Действие 1.1.	Провеждане на проучване за възприятието на използването на нощния обществен транспорт и идентифициране на пропуски в часовете, маршрутите и интензитета
Описание	Ще бъде разработено проучване за целия град за събиране на данни за текущото използване на нощния обществен транспорт, като се фокусира върху недостатъчно използваните маршрути, необслужените

	райони и пиковото нощно търсене. Проучването също така ще събере информация от жителите относно желаните подобрения в часовете, маршрутите и интензитета на услугата. Прозренията ще информират пилотни проекти за подобрени транспортни услуги.
Бенефициенти	Пътуващи през нощта, оператори на обществен транспорт.
Основен партньор	Общинска дирекция „Транспорт“ (експертиза в събирането на данни).
Партньори	Академични институции за анализ на данни.
Задачи	- Разработване и разпространение на проучване за използването на обществения транспорт. - Анализирание на данни за идентифициране на необслужени маршрути и времеви интервали.
Ресурси	- Финансови: 5000 евро за разработване, разпространение и анализ на проучването. - Човешки: Общински персонал за координация, изследователи за анализ. - Инструменти: Онлайн инструменти за проучване, материали за физическо разпространение.
Рискове и ограничения	Риск: Нисък процент на отговор (среден). Сметчаване: Предлагане на стимули за участие в проучването.
Очаквани резултати	Идентифицирани пропуски в услугите и информирано планиране за подобрени маршрути.
Напредък	Зададени дати за февруари и юли.
Оценка	Междинна проверка: Брой събрани отговори от проучването до 2026 г.
Действие 1.2	Измерване на използването на нощния обществен транспорт за оптимизиране на часовете, маршрутите и интензитета

Описание	Това действие тества осъществимостта на подобренията на нощния транспорт чрез пилотни внедрявания в реални условия, като оценява ефективността на предложените промени в часовете, маршрутите и честотата на услугите.
Бенефициенти	Преки: Работещи през нощта, туристи и местни жители, разчитащи на обществения транспорт. Непреки: Бизнеси, които се възползват от повишената нощна достъпност.
Основен партньор	Общинска дирекция „Транспорт“ (експертиза в събирането на данни).
Партньори	Оператори на обществен транспорт за корекции на маршрути и разписания; местни НПО за подпомагане на обществената осведоменост.
Задачи	- Провеждане на пилотни тестове на коригирани разписания на транспорта в идентифицирани зони с високо търсене. - Събиране на данни в реално време за броя на пътниците и времето за пътуване по време на пилотните периоди. - Събиране на обратна връзка от пътници и транспортни оператори след теста. - Разработване на окончателен набор от препоръки за корекции на услугите.
Ресурси	- Финансови: 15 000 евро. - Човешки: Координатори на пилотни проекти, анализатори на проучвания. - Технически: GPS системи за проследяване на автобуси, инструменти за събиране на обратна връзка.
Рискове и ограничения	- Риск: Съпротива от транспортните оператори за коригиране на разписанията (среден). - Смятане: Предлагане на обучение и стимули за операторите да участват в пилотните проекти.
Очаквани резултати	- Подобрено разбиране на моделите на търсене за нощен транспорт. - Препоръки за постоянна оптимизация на разписанието.

Напредък	Ще има напредък след резултатите от проучването.
Оценка	- Количествена: Увеличение на броя на пътниците по време на пилотни тестове (цел: 20% ръст). - Качествена: Удовлетвореност на потребителите, измерена чрез проучвания след пилотния проект.

Стратегическа цел 2: Прилагане на мерки за контрол на шума в обществени и частни заведения

Работа с културни пространства, нощни заведения и жилищни райони за разработване и прилагане на стратегии за намаляване на шума, без да се компрометира жизнеността на нощната икономика. Конкретно, целим да намалим оплакванията от шумово замърсяване с 40% в рамките на две години. Това ще бъде възможно само чрез сътрудничество със собствениците на заведения, като се започне с приоритетните зони в центъра на града и крайбрежната зона и се разшири към крайградските зони.

Действие 2.1.	Анализиране на жалбите за смущения и провеждане на звукови одити в пилотни зони
Описание	Провеждане на цялостен одит на шумовите смущения и разработване на актуализирани регулаторни рамки за намаляване на отрицателното въздействие, без да се навреди на нощната икономика.
Бенефициенти	Преки: Жители в пилотните зони, собственици на бизнеси в засегнатите райони. Непреки: Подобряване на практиките за регулиране на шума в целия град.
Основен партньор	Община Варна
Партньори	Дирекция „Урбанистично планиране“, Местни асоциации на общността, Собственици на културни заведения, Оператори на нощния живот.
Задачи	- Събиране и анализиране на жалби за смущения, свързани с шум от различни градски зони. - Избор на пилотна зона за цялостен звуков одит. - Провеждане на измервания на нивото на звука за определен период от

	време (напр. 30 дни) за идентифициране на пиковите смущения. - Анкетиране на собствениците на бизнеси и жителите в пилотната зона за събиране на качествени данни. - Предлагане на актуализирани местни разпоредби въз основа на констатациите.
Ресурси	- Финансови: tba (Инструменти и оборудване за звуков одит под наем: 2000 евро – 5000 евро) - Достъп до данни за жалби за смущения. - Оборудване за звуков одит и професионална експертиза за анализ.
Рискове и ограничения	- Риск: Съпротива от собствениците на бизнеси срещу новите разпоредби. (Среден) - Сметчане: Редовна комуникация със заинтересованите страни и пилотни проекти за тестване на промените преди въвеждане в целия град.
Очаквани резултати	- Ясно разбиране на въздействието на шума в конкретни зони. - Актуализирани разпоредби и механизъм за по-ефективно справяне с жалбите.
Напредък	
Оценка	- Количествени показатели: - Брой анализирани жалби за смущения. - Брой зони, проучени за нива на шум. - Процент на жалбите, разрешени с регулаторни актуализации. - Качествени показатели: - Обратна връзка от собствениците на бизнеси и жителите относно ефективността на предложените промени.
Действие 2.2.	Създаване на система за мониторинг на съответствието с разпоредбите за шум
Описание	Провеждане на цялостен одит на шумовите смущения и разработване на актуализирани регулаторни рамки за намаляване на отрицателното въздействие, без да се навреди на нощната икономика.
Бенефициенти	Преки: Собственици на заведения, жители. Непреки: Пошироката общност, тъй като шумовото замърсяване намалява.

Основен партньор	Общинска полиция Варна, Агенция за опазване на околната среда.
Партньори	Местни бизнеси, собственици на културни заведения.
Задачи	- Разработване на система за проследяване на съответствието с шума в заведенията. - Работа с местните власти за интегриране на тази система в съществуващите механизми за прилагане. - Осигуряване на обучение на операторите на заведения за това как да поддържат съответствие.
Ресурси	- Финансови: tba (Разработване на система: 10 000 евро – 15 000 евро//Разходи за материали и сесии за обучение: 2000 евро – 3000 евро) - ИТ ресурси за разработване на системата за мониторинг. - Персонал за обучение и редовни проверки за прилагане.
Рискове и ограничения	- Риск: Съпротива срещу нова система за мониторинг. (Среден) - Сметкаване: Постепенно внедряване с пилотни програми и консултации със собствениците на заведения.
Очаквани резултати	- Подобро прилагане на разпоредбите за шум и по-високи нива на съответствие.
Напредък	
Оценка	- Количествени показатели: - Брой заведения, включени в системата за мониторинг на съответствието. - Процент на заведенията, издържали инспекциите. - Качествени показатели: - Обратна връзка от операторите на заведения относно лекотата и яснотата на протоколите за съответствие.

Стратегическа цел 3: Насърчаване на културните индустрии, като същевременно се минимизира въздействието на шума

Подкрепа на творческите пространства, музикалните заведения и нощните центрове чрез предоставяне на стимули за модернизиране на съоръженията и

приемане на многоцелеви, съобразени с шума бизнес модели. Подкрепа за модернизиране на управлението на шума и културната програма, която отговаря на очакванията на нощния живот в равновесие с необходимостта от контрол на шума през нощта. Планираме да направим това чрез насърчаване на сътрудничеството между заведенията и артистите, както и държавните заведения, които биха били по-подходящи за късно вечерни музикални и танцови събития. Планът включва съвети към заведенията и собствениците как да получат финансова и техническа помощ чрез грантове и работни срещи.

Действие 3.1.	Организиране на събития за повишаване на осведомеността за справяне с безопасността и достъпността на нощната икономика
Описание	Едномесечна поредица от събития и дискусии ще повиши осведомеността относно предизвикателствата и възможностите за създаване на по-приобщаваща нощна икономика, като се фокусира върху нуждите на общността и съвместните решения.
Бенефициенти	Преки: Маргинализирани групи, местни жители, посетители на събития. Непреки: Бизнеси и политици, прилагащи препоръки.
Основен партньор	Дирекция „Култура и ангажиране на общността“ на Община Варна.
Партньори	Местни НПО (напр. групи за правата на жените), застъпнически организации и лидери на общността, артисти.
Задачи	- Планиране и насрочване на поредица от събития, включително вечерни концерти, дискусии и работни срещи, фокусирани върху приобщаването и безопасността в нощната икономика. - Партньорство със застъпнически групи и експерти за разработване на ангажиращо и информативно съдържание. - Провеждане на кампании за популяризиране за привличане на разнообразни участници, като се набляга на маргинализираните общности. - Изготвяне на доклади от дискусиите за идентифициране на приложими препоръки за подобряване на безопасността и приобщаването.

Ресурси	- Финансови: 6000 евро. - Човешки: Организатори на събития, доброволци, създатели на съдържание. - Технически: Маркетингови инструменти, адаптиране на обществени пространства.
Рискове и ограничения	- Риск: Ниска посещаемост на общността поради недостатъчно популяризиране (среден). - Сметчаване: Повишаване на видимостта чрез партньорства с местни медии и целенасочени кампании.
Очаквани резултати	- Повишена осведоменост за безопасността и приобщаването в нощната икономика на Варна. - Практически прозрения за бъдещи политики и инициативи.
Напредък	Вече сме установили партньорство с кмета на район Одесос и работим по програмата и представянето на проекта.
Оценка	- Междинна проверка: Данни за посещаемостта и ангажираността в социалните медии по време на събитията. - Окончателна оценка: Доклади след събитието, обобщаващи обратната връзка и препоръките на участниците.
Действие 3.2.	Организиране на вечерни обиколки на галерии, вдъхновени от френските „Бели нощи“
Описание	Вдъхновено от френските „Бели нощи“, това действие включва организиране на поредица от вечерни обиколки на галерии с екскурзовод. Тези събития ще популяризират културното предлагане на Варна, ще насърчат използването на обществените пространства през нощта и ще засилят културната жизненост на града.
Бенефициенти	Преки: Художествени галерии, артисти, участници в обиколките. Непреки: Местни бизнеси, които се възползват от увеличения трафик на пешеходци, заинтересовани страни в културния сектор.

Основен партньор	Сдружение „Таляна“, известно с експертизата си в организирането на културни събития.
Партньори	Община Варна, местни галерии и културни НПО.
Задачи	- Сътрудничество с местни художествени галерии и културни институции за насрочване и провеждане на вечерни обиколки. - Разработване на промоционална кампания за ангажиране на жителите и туристите. - Създаване на дигитален пътеводител/карта за участниците, подчертаващ местата и събитията. - Обучение на доброволци да действат като екскурзоводи и да осигуряват гладка координация на събитието.
Ресурси	- Финансови: 1000 евро на събитие (онлайн промоция + наемане на екскурзовод + печатни материали) - Човешки: Координатори на събития, екскурзоводи, доброволци. - Технически: Маркетинг и създаване на дигитален пътеводител.
Рискове и ограничения	- Риск: Ниско участие на галериите или ограничен обществен интерес (среден). - Сметчане: Предлагане на стимули за галериите и използване на целенасочени кампании за популяризиране за привличане на посетители.
Очаквани резултати	- Повишена нощна ангажираност с културните пространства. - Засилени партньорства между културните институции и общността.
Напредък	Тази кампания вече е в процес на планиране.
Оценка	- Междинна проверка: Наблюдение на посещаемостта и ангажираността на участниците по време на първоначалните обиколки. - Окончателна оценка: Анализират се обратната връзка от участниците и докладите на галериите за оценка на културното въздействие на програмата и усъвършенстване на бъдещи инициативи.

Стратегическа цел 4: Използване на цифрови решения за управление на нощната икономика

Използване на данни в реално време и цифрови платформи за оптимизиране на транспорта, мониторинг на нивата на шума и информиране на градоустроителите за нощните дейности и предизвикателства. Тази цел има за цел да разработи и внедри приложение за мониторинг на шума и транспорта в реално време за обществено ползване. За да се случи това, партньорите от МГГ, занимаващи се с технологии, транспорт и информационни кампании, ще си партнират и ще използват безвъзмездни средства от ЕС за градски иновации. Планирано е да се започне с бета версия на приложението, фокусирана върху транспорта, преди да се интегрира картографирането на шума.

Действие 4.1.	Пилотен проект за система за мониторинг и контрол на шума в зоните с жива музика
Описание	Тестване на осъществимостта на измерване на звука и инсталации за автоматичен контрол в зоните с жива музика във Варна. Провеждане на звуков одит в пилотна зона, анализиране на жалбите за смущения и предлагане на актуализирани местни разпоредби въз основа на констатациите. Разработване на система за мониторинг на съответствието, проследяване на нарушенията и налагане на глоби.
Бенефициенти	Преки: Собственици на бизнеси, жители в близост до зони с жива музика, Община Варна. Непреки: Посетители на местата за жива музика, по-широката общност на Варна.
Основен партньор	Община Варна (Дирекция „Екология“)
Партньори	Местни заведения за жива музика, консултанти по градоустройство, експерти по звуково инженерство, сдружения на жителите.
Задачи	- Провеждане на звуков одит в избрана зона с жива музика. - Анализиране на жалбите и исквете за шумово замърсяване в идентифицираните райони. - Инсталиране на пилотни системи за измерване на звука и автоматичен

	контрол. - Събиране на обратна връзка от собствениците на бизнеси и жителите чрез проучвания. - Измерване на разходите за намаляване на нивата на шума и оценка на осъществимостта на изпълнението. - Изготвяне на актуализирани местни разпоредби въз основа на констатациите и приноса на общността. - Разработване на система за мониторинг и съответствие за проследяване на нарушенията.
Ресурси	- Финансови ресурси за инсталиране и поддръжка на пилотната система. - Техническа експертиза в измерването на звука и градското планиране. - Ресурси за ангажиране на заинтересованите страни за проучвания и консултации.
Рискове и ограничения	- Риск: Съпротива от собствениците на бизнеси (среден). - Смекчаване: Предоставяне на стимули за участие, подчертаване на икономическите ползи. - Риск: Технически предизвикателства при внедряването на системата (нисък). - Смекчаване: Партньорство с опитни доставчици на звукови технологии.
Очаквани резултати	- Намаляване на оплакванията и смущенията от шум. - Функционална система за мониторинг на съответствието. - Актуализирани разпоредби, които балансират нуждите на бизнеса с притесненията на жилищните райони.
Напредък	Вече е прието от общинския съвет да се създаде общинска база данни за състоянието на акустичната среда и източниците на шум на територията на общината.
Оценка	- Количествена: Брой регистрирани жалби преди и след пилотния проект; намаляване на нивата на шума в dB; брой бизнеси, възприели технологията. - Качествена: Проучвания за удовлетвореността на жителите и бизнеса.

6. Рамка за изпълнение

Изпълнението на Интегрирания план за действие (ИПД) на Варна е структурирано около силно управление, ангажиране на заинтересованите страни, ефективно планиране на ресурсите и ясно дефинирана система за мониторинг и управление на риска. Този подход гарантира съгласуваност със стратегическата визия на града за устойчива, приобщаваща и жизнена нощна икономика.

а. Механизми и процеси на управление

Управлението на ИПД се координира от Община Варна, по-конкретно чрез отделите „Околна среда и екология“, „Инженерна инфраструктура и благоустройство“, „Култура“ и Дирекция „Транспорт“. Тези звена ще отговарят за оперативното ръководство, бюджетирането и отчитането.

Мулти-заинтересован екип за изпълнение, излъчен от Местната градска група (МГГ), ще подпомага изпълнението и ще улеснява процесите, свързани с комуникацията между общината и гражданите. Този екип ще включва представители на общинските служби, операторите на обществения транспорт, собствениците на нощни заведения, правоприлагащите органи, НПО и местния бизнес. Отговорностите се делегират според направленията на действие (напр. транспорт, контрол на шума, цифров мониторинг), като се осигурява експертен надзор и междуведомствена координация.

Вземането на решения се подкрепя от редовни срещи на ръководната група, провеждани тримесечно, с работни групи, сформирани около пилотни действия или регулаторни подобрения.

б. Ангажиране на по-широк кръг заинтересовани страни

За да се запази инерцията и прозрачността отвъд основната структура на управление, по-широките участници в МГГ и други местни актьори ще останат активно ангажирани чрез:

- Публични форуми и консултации с тематични работни срещи и събития, свързани с обмена на добри практики между колеги и други професионалисти. С други думи – излагане на по-широката МГГ на по-голямата картина на програмата „Cities After Dark“, отвъд личния им интерес, и цел за създаване на силна и споделяща мрежа от различни заинтересовани страни
- Редовни приемни часове или кръгли маси с общинската администрация, за да се гарантира, че заинтересованите страни се чувстват чути и

участват активно в изграждането на Варна по време на тъмната част на денонощието.

- Като продължение на предишната точка – Публична цифрова платформа, където жителите могат да имат достъп до данни, да изпращат обратна връзка и да наблюдават напредъка.
- Актуализации чрез бюлетини и социални медии от Общината и партньорите в МГГ.

Това осигурява непрекъснато участие на гласовете на общността, особено от маргинализираните групи, собствениците на заведения, студентите, артистите и жителите.

с. Разходи и подход за финансиране

Изпълнението е проектирано да бъде модулно и адаптивно въз основа на наличността на финансиране. Индикативните бюджетни разпределения включват:

- **5000 €** - Проучване на възприятието за нощен транспорт. (вкл. Подготовка на проучването, Информационна кампания, цифрово и физическо провеждане на проучването, анализ и обобщаване на данни) - Като се има предвид, че това действие ще оптимизира процеса на общината за по-нататъшно подобряване на нощния транспорт, трябва да се договори бюджет с тях.
- **20 000 €** - Пилотни тестове за транспортни маршрути (вкл. Разработване на маршрутите, информационна кампания, персонал за шофиране, продажба на билети, поддържане на реда в автобуса, технология за мониторинг на честотата на използване)
- **5000–10 000 €** - Закупуване на оборудване за звуков одит, планиране на общински инициативи за измерване на шума в активни нощни зони за измерване на нуждите и ресурсите за следващата точка. Източниците на финансиране включват общинския бюджет, национални програми за градско развитие и външно финансиране като URBACT и потенциални безвъзмездни средства за градски иновации от ЕС.
- **15 000–20 000 €** - Система за мониторинг на съответствието с шума - тази стъпка е най-сложната и изисква най-голяма финансова подкрепа, тъй като включва дългосрочни инвестиции в екип за мониторинг, който би си сътрудничил с общинската полиция, както и внедряване на цифрови системи за мониторинг и комуникация. Основният източник на финансиране трябва да бъде осигурен от самата община или чрез общинско кандидатстване за национални програми за градско развитие.

- **6000 €** - Събития за повишаване на осведомеността за безопасността и достъпността - Това трябва да бъде направено от заинтересованите страни, представляващи НПО и културните заведения, както и да включва присъствието на общинската полиция и здравни специалисти, които могат допълнително да разработят мерки за безопасност, които гражданите и собствениците на заведения могат да прилагат или упражняват. Общината и заинтересованите страни ще бъдат поканени да финансират тази кампания.
- **1000 €** на събитие в галерия - Културно програмиране. - Това действие може да бъде финансирано от конкурентния културен фонд на общината чрез кандидатстване в сътрудничество с културни организации, които имат интерес към това действие. Това събитие може да стане и самоподдържащо се, ако се събира такса от участниците.

d. График за изпълнение

Графикът за изпълнение на ИПД обхваща периода от началото на 2026 г. до 2028 г., структуриран по следния начин:

2026 г.: Разработване на проучване, ангажиране на заинтересованите страни и планиране.

2026–2027 г.: Стартиране на пилотни транспортни маршрути и звукови одити

2026–2027 г.: Оценка на пилотните проекти и разработване на регулаторни рамки.

2026–2027 г.: Внедряване на подобрения на транспортната инфраструктура (електрически автобуси), системи за мониторинг на шума и разширени културни инициативи.

2027–2028 г.: Пълно въвеждане на нощния транспорт, разширен мониторинг и финализиране на политиката.

Циклите на мониторинг и преразглеждане са вградени ежегодно, за да позволят учене и адаптиране.

e. Мониторинг и показатели за ефективност

Мониторингът на Интегрирания план за действие (ИПД) на Варна е предназначен да гарантира отчетност, корекции, основани на данни, и прозрачност по време на изпълнението. Подходът съчетава количествени и качествени показатели във всички стратегически цели, като пряко обвързва проследяването на ефективността със структурата на управление, очертана в Раздел 6.1.

Община Варна, чрез отделите си „Екология“, „Транспорт“ и „Инженерна инфраструктура и благоустрояване“, ще наблюдава мониторинга, подпомагана от основния екип за изпълнение на МГГ. Всяко направление на действие – транспорт, контрол на шума, културна жизненост и цифрови инструменти – ще има определени водещи заинтересовани страни, отговорни за събирането, отчитането и анализа на данни.

Инструментите за мониторинг включват:

- данни за използването на транспорта в реално време (напр. брой пътници, GPS проследяване)
- проучвания сред жителите и бизнеса
- звукови одити
- показатели за посещаемост на събития.

Например, пилотните транспортни действия ще проследяват ръста на обема на пътниците и удовлетвореността на потребителите. Усилията за намаляване на шума ще наблюдават броя на жалбите за шум, промените в нивото на звука и съответствието на заведенията. Културните инициативи ще измерват посещаемостта на събитията, нивата на ангажираност и приобщаването, докато цифровите инструменти ще оценяват използването на платформата и обратната връзка от потребителите и операторите на заведения.

Механизмът за управление гарантира, че констатациите не само се събират, но и се предприемат действия по тях – задействайки политически или оперативни промени, когато целите не са постигнати. Освен това, резюмета на напредъка ще бъдат споделяни публично чрез уебсайта на общината и обществени работни срещи, за да се насърчи прозрачността и продължаващата ангажираност на заинтересованите страни.

Тази интегрирана система за мониторинг гарантира, че ИПД остава жив документ – адаптивен, основан на доказателства и отзивчив към успехите и предизвикателствата по време на изпълнението.

f. Управление на риска

ИПД на Варна приема интегриран подход за управление на риска чрез консолидиране на ключовите рискове от всички области на действие в единна рамка. Общите рискове включват ниско участие на обществеността, съпротива на заинтересованите страни (напр. от собственици на заведения или транспортни оператори) и технически или финансови ограничения. Те се смекчават чрез ранно ангажиране, пилотно тестване, целенасочено

популяризиране и адаптивно бюджетиране. Всяка водеща заинтересована страна отговаря за проследяването на рисковете в своята област, като докладва тримесечно на екипа за управление на МГГ. Това осигурява навременни намеси и поддържа инерцията във всички цели, засилвайки устойчивостта и отзивчивостта на ИПД по време на изпълнението.

Ключови контакти

За въпроси относно изпълнението на Интегрирания план за действие, моля, свържете се с:

Десислава Георгиева, Началник отдел „Фестивали и проекти“

ОБЩИНА ВАРНА – ДИРЕКЦИЯ „КУЛТУРА И ДУХОВНО РАЗВИТИЕ“

Имейл: dessyslavageorgieva@abv.bg

Калина Жечева, Мениджър комуникации на проекта

Имейл: kalina.zhecheva@gmail.com